

THÁC TRỊ AN XƯA VÀ NAY

Một số tư liệu cho biết thác Trị An xưa ở đất Biên Hoà nổi tiếng với cảnh thác hùng vĩ.

Đây là thác cuối cùng trong dòng chảy của sông Đồng Nai trước khi chảy vào vùng bình nguyên miệt hạ. Có dịp xem những bức ảnh chụp thác Trị An vào những năm đầu thế kỷ XX mới thấy được cảnh thác rộng, nước chảy cuộn cuộn. Có người từng ví von hình ảnh sống động của dòng sông Đồng Nai phía trên thác Trị An như một sơn nữ hồn nhiên, tràn đầy sức sống, nhảy tung tăng qua bao ghềnh thác, thung lũng, núi đồi. Đến thác Trị An như một dấu ấn mà sông bỗng hoá thân làm người phụ nữ hiền hoà, êm dịu, lặng hoà đổ vào vùng bình nguyên mênh mông với dòng nước bao dung ôm lấy những cù lao, sông rạch nên thơ,...

Thác Trị An gắn liền nhiều tích truyện dân gian thật thú vị. Ở đó, có chàng dũng sĩ diệt thú dữ, cứu dân làng; gắn với một người có công khai mở đất vùng lam sơn chướng khí; chuyện tình của đôi trai gái khác sắc tộc yêu nhau;... Có lẽ, cảm động nhất là câu chuyện tình yêu giữa cô gái ở thượng nguồn với chàng trai miệt hạ nguồn, vượt qua trắc trở bởi những luật tục ràng buộc để đến bên nhau. Chuyện kể: "... Ngược dòng Đồng Nai, chàng trai miệt hạ lạc vào lãnh thổ của người sơn cước thượng nguồn. Chàng trai bị bắt, nhưng nhờ sự dũng cảm và tài năng của mình, chàng đã được dân làng cho sinh sống, trú ngụ. Tại đây, tình cảm của chàng trai và con gái của vị già làng đã nảy nở. Nhớ quê, chàng tìm cách trở về khi băng qua cây cầu độc đạo và bị ngã xuống bởi loạt cung tên định mệnh của xứ sở người yêu. Trước tình cảnh đó, cô gái làng sơn cước đã trằm mình dưới dòng nước dữ, hoá thân thành tượng đá ngày đêm khóc thương cho tình yêu của mình...". Nước mắt của người sơn nữ như con nước ngày đêm réo rắt giữa đại ngàn. Chàng trai và cô gái đã chết, nhưng tình yêu của họ bất tử. Đây là một trong những chuyện tích mang mô-típ huyền thoại đẹp đẽ của tình yêu mang dấu ấn của một thời mở cõi với những cộng đồng tộc người khai khẩn vùng đất Đồng Nai.

Dòng chảy Trị An trên địa bàn huyện Vĩnh Cửu, được chặn dòng bắt đầu hình thành nên hồ Trị An vào thập niên 80 của thế kỷ XX để có một nhà máy thủy điện Trị An lớn nhất miền Nam Việt Nam lúc bấy giờ. Công trình thủy điện Trị An được khởi công xây dựng năm 1984. Đập hồ Trị An được xây dựng bằng đá hỗn hợp, có chiều dài 420 m, chiều cao 40 m, đỉnh đập rộng 10 m. Phần đập tràn chịu lực bằng bê tông dài 150 m, có 8 khoang tràn với mỗi khoang rộng 15 m và 8 cửa van. Bên cạnh đó có đập Suối Rập dài 2 750 m, cao 45 m và hệ thống đập đất phụ có chiều dài tổng cộng 6 263 m.

Để xây dựng công trình thủy điện Trị An, hàng triệu lượt người ở miền Nam đã được huy động, làm việc cật lực trong nhiều năm. Công trình thủy điện Trị An mang tầm vóc quốc tế, thấm đượm tình hữu nghị Việt Nam – Liên Xô. Một đội ngũ các chuyên gia, kỹ sư Liên Xô đã luôn kiên trì bám trụ, hợp tác cùng đội ngũ kỹ sư, lao động người Việt Nam để hoàn thành công trình. Sau 7 năm, 8 tháng, 10 ngày, 4 tổ máy của nhà máy này đã hoà vào lưới điện quốc gia vào ngày 31/10/1989. Công trình thủy điện Trị An vừa sản xuất điện năng cho miền Nam, vừa thực hiện chức năng thủy nông cho toàn vùng Đông Nam bộ.

Hồ Trị An được hình thành đã trở thành nguồn tài nguyên về nhiều mặt, được khai thác để phục vụ cho đời sống của người dân miền Nam. Hiện nay, với diện tích mặt nước hồ 323 km², hồ Trị An có khoảng 70 đảo lớn nhỏ, trong đó có một số đảo có cảnh quan thiên nhiên như: đảo Ó, đảo Đồng Trờng,... đang được khai thác du lịch.

Trong quy hoạch phát triển du lịch Đồng Nai, hồ Trị An là một trong những điểm đến hấp dẫn với cảnh quan sinh thái, di tích của vùng rừng núi Vĩnh Cửu thuộc Chiến khu Đ xưa.

(Theo Phan Đình Huyền, *baodongnai.com.vn*, 24/3/2008, chuyên mục Văn hoá)